

Модельна навчальна програма
з курсу
«Формування культури комунікації та
соціальної взаємодії»

для 11-13 класів допрофільної середньої освіти за професійним
спрямуванням спеціальних закладів загальної середньої освіти для
здобувачів освіти із порушенням інтелектуального розвитку
(авт. Білецька Н. М.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від _____ №_____)

**Модельна навчальна програма з курсу «Формування культури
комунікації та соціальної взаємодії»
для дітей з порушенням інтелектуального розвитку
11-13 класи**

Пояснююча записка

Для дітей підліткового віку з порушенням інтелектуального розвитку важливими компетентностями є вміння взаємодіяти, співпрацювати, комунікувати, самореалізовуватися в соціумі серед ровесників, молодших і старших за віком людей тощо. Тут важливим аспектом є взаємодія дитини з іншими людьми та головний результат діяльності спілкування — взаєморозуміння.

Інформація завжди впливала на формування особистості, її світогляд, поведінку та ступінь суспільної активності. Зростаючі інформаційні потоки перетворюють процеси передачі й отримання інформації на все більш складні. І тому, в ситуації, яка сформувалась у теперішній час, все більш актуальним є поняття «культура комунікації».

Кожен професійний шлях, кожна грань життя вимагає чіткого, ефективного спілкування. Підприємства та установи потребують людей, котрі можуть співпрацювати, управляти конфліктами, обмінюватися інформацією та переконливо аргументувати ідеї. І в наших особистих стосунках розуміння того, як ми спілкуємось, і як спілкування руйнується — має велике значення.

Спілкування є основою наших стосунків та взаємодії у нашому особистому та професійному житті. Дана програма дає вступ до важливої ролі, яку спілкування відіграє в навчальному та професійному середовищі колективу.

Ефективні комунікативні навички забезпечують дітей здатністю задовольняти їхні потреби. Добре відомо, що ці навички є частиною відносин підлітків та оточуючих. Моделювання відповідних комунікативних навичок — це чудовий спосіб показати дітям (підліткам), як люди використовують доброзичливе спілкування, щоб отримати «те, що вони хочуть».

Тож, пропонуємо навчати учнів навичкам спілкування через навчальне середовище, моделювання, теоретичні та практичні знання. Також курс пропонує теми морально-етичного спрямування, медіаграмотності, розвитку емоційного інтелекту, поведінки та спілкування у професійних колах. Коли діти знають, як слухати і реагувати, вони також розвивають глибше розуміння співпереживання та співчуття.

Мета навчального курсу – вироблення стійких навичок мовної культури та комунікації учнів в сучасному соціумі; підвищення рівня комунікативної компетентності майбутніх працівників; формування національної мовної особистості учнів; вихованці отримують практичний досвід мовно-професійного спілкування та соціальної взаємодії.

Програма складається з наступних розділів: **«Формування загальної культури комунікації», «Формування соціальної взаємодії», «Розвиток професійних соціальних навиків».**

Розділ «Формування загальної культури комунікації» пропонує наступну тематику:

- вивчення та засвоєння базових загальноприйнятих норм та правил комунікації;
- побудова успішного діалогу, зокрема вміння уникати конфліктогенних ситуацій;
- розширення словникового запасу;
- розвиток зв'язного мовлення;
- розвиток та формування медіаграмотності;
- культура спілкування, зокрема у соціальних мережах;
- створення театральних постановок, моделювання комунікативних ситуацій;
- розвиток емпатії;
- роботу з вироблення навичок використовувати невербальні засоби спілкування;
- формування критичного мислення;
- моделювання запису коротких рекламних відео.

Розділ «Формування соціальної взаємодії» пропонує наступну тематику:

- поняття про соціальні ролі та їх моделювання;
- навчання поваги думки інших та відстоювання власної;
- формування уявлення про соціальну дистанцію;
- закріплення знань про відповідальність та обов'язок, вчинок та наслідок;
- способи розв'язання конфліктних ситуацій;
- розвиток загальнолюдських морально-вольових та гуманних якостей;
- розвиток ініціативності у становленні товариських взаємин.

Розділ «Розвиток професійних соціальних навиків» включає теми:

- формування навички комунікації з клієнтами у професійній діяльності;
- розвиток навички комунікації всередині команди;
- формування навички використання офіційно-ділової лексики;
- формування культури ділових комунікацій;
- спонукання дотримання етичних норм морального і справедливого ділового спілкування;
- поняття субординації;
- поняття корпоративної культури;
- особливості зовнішнього вигляду і поведінки працівника;
- протидія соціальному тиску, булінгу і дискримінації.

Останній розділ присвячено формуванню професійних соціальних навиків, зокрема культурі ділових комунікацій. Вона включає значну частину загальної етичної культури, тобто передбачається повагу до співрозмовника і до аудиторії, вміння бачити в ділових партнерах не тільки потрібну персону, а й повноцінну особистість. Це означає, що ідеал ділової культури з'єднується з справжньою культурою поведінки, тобто очікувані вчинки культурної людини у всіх ситуаціях повинні бути засновані на моральних принципах і загальнокультурних нормах.

Програма має на меті формування якісної комунікативної компетентності та соціальної взаємодії і створює передумови для формування та розвитку:

- емоційно-ціннісного ставлення до себе та іншої людини, інтересу до нової інформації та діяльності, пов'язаної з категорією «людина»;
- позитивної картини світоглядних морально-етичних уявлень про себе та навколишній світ;
- розвиненої потреби та прагнення активної комунікації та діяльності з іншою людиною, здатності реалізувати спільну діяльність із дорослими та однолітками, що спрямована на досягнення позитивних цілей;
- розвиненої здатності дитини в ситуаціях невизначеності або конфлікту робити вибір на основі ціннісних орієнтацій, які відповідають духовності, утвердженню життя, безпеки та здоров'я людини.

Курс передбачає формування життєвих компетентностей, зокрема:

- *комунікативної компетентності*, яка передбачає здатність користуватися мовою як засобом мовленнєвої взаємодії в групі людей в конкретних соціально-побутових ситуаціях, знаходити своє місце серед учасників спілкування, розуміти їх і бути зрозумілим, узгоджувати власні бажання з намірами інших, вміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціювати та підтримувати діалог;

- *мовної компетентності*, яка передбачає формування в учнів цілої низки соціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок задля успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування;

- *мовленнєвої компетентності*, що полягає у виробленні в учнів вмінь адекватно й доречно користуватися мовленням в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності.

Загальними критеріями ефективності реалізації програми є розвиток особистості дитини підліткового віку, яка має сформовані необхідні життєві навички позитивної ефективної взаємодії з близьким оточенням та може адаптуватися і застосувати їх у нових ситуаціях, у ситуаціях невизначеності або

непорозуміння з іншими, роблячи вибір щодо своїх дій на основі морально-вольових якостей та цінностей, організованості, дисциплінованості, самостійності, відповідальності, наполегливості в досягненні позитивних цілей.

Принципи навчання за програмою:

- систематичність та послідовність;
- зв'язок з життям учнів;
- доступність, що ґрунтується на врахуванні індивідуальних особливостей;
- залучення емоційної сфери при викладанні.

Програму подано за табличною структурою, що складається з кількох колонок. У колонці «Орієнтовний зміст навчального матеріалу» подано теми занять, а також види та форми реалізації завдань програми. Відповідно до дібраного змісту занять, у наступній колонці «Очікувані компетентності» наводяться орієнтовні досягнення учнів, тобто ті знання та вміння, якими учні мають оволодіти в рамках курсу.

Програма передбачає покращення навичок спілкування та самовираження учнів. Вони засвоять основні компоненти побудови та підтримки комунікативної діяльності. Пропонуємо вивчати теорію та практику спілкування та взаємодії, розвиваючи навички, які учні з особливостями інтелектуального розвитку зможуть застосовувати одразу та протягом усієї кар'єри в будь-якій обраній ними галузі.

Основна частина
11 клас

№	Орієнтовний зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані компетентності	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Формування загальної культури комунікації				
1	Мова як засіб спілкування	Виконання інтерактивних вправ. Дебати. Дослідницька робота. Колективна творча робота. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Використання ІКТ. Створення тематичного лепбука.	- знає, що українська мова – державна мова України, мова спілкування українців;	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток умінь співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення. Збагачення й уточнення словникового запасу.
2	Рідна, державна та інші мови	Дебати. Дослідницька робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	- відрізняє на слух українську мову від інших мов.	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Збагачення й уточнення словникового запасу.

3	Види та засоби спілкування в сучасному світі	Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Перегляд відеоматеріалів. Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи.	- знає основні види та засоби спілкування; використовує ці знання в повсякденній діяльності.	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток умінь співпрацювати у команді. Збагачення й уточнення словникового запасу.
4	Мета спілкування й адресат мовлення. Основні правила спілкування	Фронтальне опитування. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	- має загальне уявлення про ситуацію спілкування та її складники: адресат мовлення (той, хто говорить або пише), адресант мовлення (той, до кого спрямоване мовлення).	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок. Збагачення й уточнення словникового запасу.
5	Значення спілкування. Основні компоненти спілкування	Перегляд відеоматеріалів. Фронтальне опитування. Створення тематичного лепбука. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, Робота з таблицями і	– усвідомлює значення спілкування для людини; – уміє чітко висловлювати свої думки; – уміє виражати свої почуття; – уміє просити про послугу або допомогу;	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток умінь співпрацювати у команді. Збагачення й уточнення словникового запасу.

		схемами. Інтерактивні форми роботи. Читання та літературна робота.	– володіє невербальними засобами спілкування (жести, міміка, інтонація тощо); – уміє адекватно реагувати на критику.	
6	Діалогічне та монологічне мовлення	Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційовани ми завданнями. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Сюжетно-рольова гра.	- володіє навичками монологічного та діалогічного мовлення.	Розвиток уміння використовуват и змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Збагачення й уточнення словникового запасу.
7	Основні етапи ефективного спілкування	Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми.	- знає основні етапи ефективного спілкування; - використовує вербальні і невербальні навички спілкування для того, щоб	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток

		Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Фронтальне опитування. Індивідуальна робота. Робота з таблицями і схемами. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	розвивати і підтримувати здорові особисті стосунки; - вміє передавати інформацію та почуття.	мовленнєвих та комунікативних навичок.
8	Базові правила комунікації	Сюжетно-рольова гра. Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи. Театралізована постановка. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів.	- володіє основними уявленнями та поняттями про мовлення і спілкування.	Розвиток умінь співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
9	Поняття культури	Дослідницька робота. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Перегляд відеоматеріалів. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією.	- має поняття про культуру, її основні функції та значення для суспільства.	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток умінь співпрацювати у команді.

		Обговорення змісту і форми медіапродуктів.		
10	Стилi, типи, жанри мовлення	Групове обговорення проблемних ситуацій. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Усний журнал. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	- уміння користуватися стилями, типами, жанрами мовлення з метою комунікації; - орієнтується у висловлюваннях, диференціює стилі, типи та жанри висловлювання; - визначає сферу їх використання.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал.
11	Сленги (жаргон)	Дослідницька робота. Проектна діяльність. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами,	- має уявлення про сленг як один із способів спілкування, його доречність та негативні сторони у професійному спілкуванні.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння співпрацювати у команді.

		іграми. Перегляд відеоматеріалів. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією.		
12	Говірка (діалект)	Проектна діяльність. Дослідницька робота. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота.	- має уявлення про види та значення діалектів в Україні.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння співпрацювати у команді.
13	Фразеологізми. Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Джерела українських фразеологізмів	Дослідницька робота. Проектна діяльність. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями.	- вміє будувати висловлювання за допомогою лексико-фразеологічних засобів.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення.

		Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Використання ІКТ. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з медіапродукцією.		
14	Слова-паразити	Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми.. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Використання ІКТ. Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи. Читання та літературна робота. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	- вирізняє слова-паразити, старається не використовувати їх у власному мовленні.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією . Розвиток умінь співпрацювати у команді. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
15	Вимова і наголос	Перегляд відеоматеріалів. Робота з таблицями і схемами.	- вміє визначати наголос, сприймає його на слух;	Розвиток умінь співпрацювати у команді. Розвиток

		Театралізована постановка. Читання та літературна робота. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	- вживає правильний наголос у словах у повсякденному мовленні.	мовленнєвих та комунікативних навичок.
16	Збагачення словникового запасу. Крилаті вислови	Дослідницька робота. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами.	- має уявлення про крилаті вислови; - знає окремі найпростіші крилаті вислови та вживає їх у мовленні.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь співпрацювати у команді.
17	Збагачення словникового запасу. Антоніми	Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з	- називає та розрізняє антоніми;	Поповнення словникового запасу професійною

		дидактичними матеріалами, іграми. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Віртуальне навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами.	- вживає антоніми в усному мовленні.	термінологією. Розвиток уміння співпрацювати у команді.
18	Збагачення словникового запасу. Синоніми	Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Перегляд відеоматеріалів. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіатекстів.	- називає та розрізняє синоніми; - вживає синоніми в усному мовленні.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією.
19	Збагачення словникового запасу. Слова-професіоналізми	Дослідницька робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами,	- знає, називає та використовує у своєму мовленні слова-професію	Поповнення словникового запасу професійною термінологією

		іграми. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційовани ми завданнями. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Робота з таблицями і схемами.	налізми з обраної та дотичних спеціальностей (професій).	
20	Збагачення словникового запасу. Цитати	Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	- має уявлення про цитати; - знає як застосовувати цитати в мовленнєвій діяльності.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією.
21	Шанобливий словниковий запас	Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Індивідуальна робота. Усний журнал. Віртуальне	- дотримуєт ься правил вживання займенників <i>Ви</i> , <i>Вас</i> , <i>Вам</i> під час вживання їх у шанобливому значенні (у розмові, листах,	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

		навчання. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Сюжетно-рольова гра. Робота з таблицями і схемами. Театралізована постановка. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	вітальних листівках тощо).	
Формування соціальної взаємодії				
22	Соціальні ролі. Специфіка спілкування	Дебати. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Сюжетно-рольова гра. Робота з медіапродукцією. Обговорення	- має уявлення про сутність людських взаємовідносин у процесі виконання соціальних ролей.	Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток уміння співпрацювати у команді.

		змісту і форми медіапродуктів.		
23	Моделювання соціальних ролей	Творчі завдання. Моделювання ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактич-ними матері-алами, іграми. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Вико-ристання ІКТ. Усний журнал. Сюжетно-рольова гра. Робота з таблицями і схемами. Аналіз медіа текстів.	- має уявлення про соціальні взаємозв'язки між людьми в процесі виконання соціальних ролей; - відтворює соціальну роль із заданої тематики, пов'язану із обраною професією.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовуват и змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.
24	Значення моральних загальнолюдських якостей для колективу	Дебати. Дослідницька робота. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Перегляд відеоматеріалів. Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи. Читання та	- знає та дотримується загальнолюдських моральних цінностей у колективі.	Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення.

		літературна робота.		
25	Формування та розвиток гуманних почуттів	Дослідницька робота. Групове обговорення проблемних ситуацій. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Фронтальне опитування. Перегляд відеоматеріалів. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	- має уявлення про гуманність як людську чесноту; - знає та дотримується загальних норм гуманної поведінки.	Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал.
26	Формування навичок соціально визнаної поведінки	Дебати. Групове обговорення проблемних ситуацій. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	- знає та називає основні правила поведінки на задану тематику; - дотримує ься правил соціально визнаної поведінки.	Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
27	Почуття власної гідності, поваги до себе та інших людей	Дебати. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Робота з таблицями і	- має потребу позитивної самооцінки своїх вчинків та	Розвиток уміння доводити

		схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	вчинків інших людей; - проявляє повагу до себе та інших людей.	правильність тверджень.
28	Вчинки та їх наслідки	Моделювання ситуацій. Дебати. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Робота з таблицями і схемами. Інтерактивні форми роботи.	- оцінює власні та ситуативні вчинки; - має уявлення про відповідальність та наслідки своїх вчинків.	Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток умінь співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення.
Розвиток професійних соціальних навиків				
29	Офіційно-ділова лексика	Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційовани	- уміє складати та моделювати діалоги за певною ситуацією в офіційно-діловому стилі.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь доводити правильність тверджень.

		ми завданнями. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Використання ІКТ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах. Сюжетно-рольова гра. Робота з таблицями і схемами.		
30	Культура ділових комунікацій	Дебати. Дослідницька робота. Групове обговорення проблемних ситуацій. Колективна творча робота. Виконання інтерактивних вправ. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Сюжетно-рольова гра. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів. Робота з медіапродукцією. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації	- знає та дотримується правил комунікативної поведінки, прийнятих у діловому середовищі.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
31	Корпоративна культура	Дебати. Виконання інтерактивних вправ. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів.	- має уявлення про моделі поведінки в колективі співробітників обраної	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток

		Індивідуальна робота. Усний журнал. Сюжетно-рольова гра. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота. Аналіз медіа текстів.	спеціальності (професії); - поділяє загальноприйнят і норми корпоративної культури.	критичного мислення.
32	Резерв			

Життєва компетентність:

Учень/учениця:

- знає, що українська мова є державною; відрізняє її на слух від інших;
- знає основні види та засоби спілкування, усвідомлює його значення;
- уміє висловлювати свої думки, виражати свої почуття, будувати діалог;
- володіє невербальними засобами спілкування;
- має поняття про культуру, зокрема корпоративну, її основні функції та значення для суспільства;
- має уявлення про сленг, діалекти, фразеологізми, слова-паразити, крилаті вислови, слова-професіоналізми, цитати та їх роль в українській мові;
- вміє визначати наголос, сприймає його на слух; вживає правильний наголос;
- називає та розрізняє антоніми, синоніми;
- має уявлення про соціальні ролі, моделі поведінки у колективі, відтворює їх;
- знає та дотримується загальнолюдських моральних цінностей та правил поведінки;
- має уявлення про відповідальність та наслідки своїх вчинків.

12 клас

№	Орієнтовний зміст	Види навчальної діяльності	Очікувані компетентності	Спрямованість корекційно-роз
---	-------------------	----------------------------	--------------------------	------------------------------

	навчального матеріалу			виткової роботи
Формування загальної культури комунікації				
33	Соціальні норми спілкуванні у	Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- має уявлення та розрізняє поняття «мовлення» і «спілкування»; - знає соціальні норми у спілкуванні.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
34	Формальне та неформальне спілкування	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів.	- має уявлення про формальне та неформальне спілкування; - розрізняє формальне та неформальне спілкування; - усвідомлює доречність використання формального та неформального спілкування у різних ситуаціях.	Розвиток уміння використовувати і змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення.
35	Міміка та жести як засоби підкріплення у спілкуванні.	Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів.	- доречно використовує міміку та жести під час спілкування;	Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток критичного

	Невербальне мовлення	Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота. Театралізована постановка.	- вміє «читати» міміку та жести комунікативного партнера,	мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
36	Побудова успішного діалогу	Практичне відпрацювання діалогів у парах. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Використання ІКТ. Моделювання ситуацій. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра.	самостійно ставити запитання до співбесідника, дотримуватися основної змістової лінії, заданої в діалозі, використовувати зразок, стимульний зоровий та слуховий матеріал.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.
37	Розвиток уміння будувати розповідь	Робота в групах з опорою на мнемотаблиці. Аналіз медіа текстів. діяльність. Робота з дидактичними матеріалами, іграми.. Робота з таблицями і схемами.	- знає структуру розповіді; - буде розповідь на вказану тему; - буде розповідь на основі подій з життя.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

		Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота.		
38	Як підтримати побутову розмову? Спілкування у повсякденних ситуаціях	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Читання та літературна робота.	- володіє етикетом повсякденного спілкування; - знає тематику побутових розмов та їх способи підтримки.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.
39	Комунікаційний прояв як важливий етап якісного діалогу	Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дослідницька робота. Моделювання ситуацій. Побудова діалогів.	- уміє ініціювати розмову.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень.

40	«Уміти слухати». Сила паузи	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів.	- вміє уважно, не перебиваючи слухати співрозмовника.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях.
41	Рамки демократичного діалогу	Групове обговорення проблемних ситуацій. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота.	- знає правила демократичного спілкування; - дотримується основних правил демократичного діалогу.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.
42	Бар'єри ефективного спілкування	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Обговорення змісту і форми	- знає способи подолання труднощів у спілкуванні та дотримується їх.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал.

		медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів.		
43	Зв'язне мовлення: - складання простих речень за картинкою; - розповідь за серією сюжетних малюнків; - складання оповідання за малюнком; - складання розповіді-опису	Творча робота в парах та групах з опорою на засоби мнемотехніки. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Індивідуальна робота. Колективна творча робота. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Творчі завдання.	- складає речення, розповідь, оповідання самостійно або з допомогою педагога\з опорою на наочність.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення.
44	Спілкування в різних контекстах (клас, місцеві магазини, робоче місце, будинок тощо)	Інтерактивні форми роботи. Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра. Творчі завдання. Читання	- під контролем учителя орієнтується в ситуації спілкування, дотримується основних правил спілкування.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати

		та літературна робота.		навчальний матеріал. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток критичного мислення.
45	Звертання. Українські форми звертання до дітей і дорослих	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах. Дослідницька робота. Індивідуальна робота. Колективна творча робота. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів.	- практично володіє різними формами звертання до співрозмовника (слова ввічливості, які вживаються під час зустрічі і прощання).	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння співпрацювати у команді.
46	Найпростіші українські формули мовленнєвого етикету (вітання, прощання, прохання).	Дослідницька робота. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованим и завданнями.	- під контролем учителя або після нагадування вітається, прощається; - знає і вживає під контролем учителя найпростіші українські форми мовленнєвого етикету вітання, прощання, прохання; українські форми звертання до	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння доводити правильність тверджень.

			дітей і дорослих.	
47	Інтонування розповідних, питальних, спонукальних, окличних речень	Інтерактивні форми роботи. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями.	- уміє розпізнавати види речень за метою висловлювання; - використовує правильну інтонацію відповідно до виду речення (розповідні, питальні, спонукальні, окличні).	Розвиток критичного мислення.
48	Подяка, ввічливість і тактовність	Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Проектна діяльність. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Читання та літературна робота.	- знає основні способи висловити подяку, застосовує їх у власному мовленні; - дотримується правил ввічливості і тактовності.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння співпрацювати у команді.
49	Комплімент	Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних	- має уявлення про компліменти та способи їх вираження.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

		картках з диференційованими завданнями. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Фронтальне опитування.		
50	Розвиток інтонації відповідно до жанрів та стилів мовлення	Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Театралізована постановка.	- має уявлення про стилі, типи мовлення; - уміє доречно використовувати інтонацію.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння співпрацювати у команді. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
51	Робота над тембром голосу	Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра. Творчі завдання. Читання та літературна робота. Театралізована постановка.	- імітує дії за зразком, за словесною інструкцією; - створює образ за прослуханим твором.	Розвиток уміння співпрацювати у команді.
Формування соціальної взаємодії				
52	Ініціативність у становленні товариських взаємин	Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів.	- ініціює діалог; - має уявлення про доречність тем	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих

		Побудова діалогів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.	для діалогу в різних ситуаціях.	ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
53	Формування прагнення уникати конфліктів	Комунікативний тренінг. Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій	- уміє толерантно розв'язувати конфлікти; - уміє розв'язувати конфлікти інтересів за допомогою конструктивних переговорів.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
54	Повага, тактовність, турбота про інших людей	Групове обговорення проблемних ситуацій. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Обговорення	- знає основні способи виразити повагу, застосовує їх у власній життєдіяльності; - дотримується правил тактовності;	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток

		змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.	- проявляє турботу до інших людей.	критичного мислення.
55	Елементарні форми чоловічої галантності	Моделювання ситуацій. Побудова діалогів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота.	- знає основні форми чоловічої галантності щодо жінок\дівчат.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
56	Публічна, соціальна, особиста та інтимна дистанції в різних ситуаціях спілкування	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Використання ІКТ. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Дослідницька робота. Моделювання ситуацій. Тренінг з	- знає та називає дистанції спілкування; - дотримується дистанцій спілкування відповідно до ситуації.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

		розвитку навичок спілкування та комунікації.		
57	Моральні мотиви поведінки, які сприяють налагодженню міжособистісних взаємин із дорослими та однолітками	Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Робота з таблицями і схемами.. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота. Театралізована постановка.	- прагне бути чуйними до ровесників і старших; - проявляє співпереживання; - вміє вирішувати конфлікти мирним шляхом; - виявляє бажання допомогти.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
Розвиток професійних соціальних навиків				
58	Комунікація з клієнтами	Групове обговорення проблемних ситуацій. Інтерактивні форми роботи. Перегляд відеоматеріалів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота. Моделювання комунікативних ситуацій	- знає основні методи і прийоми ефективної комунікації з клієнтами у професійній діяльності.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання

				проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
59	Комунікація всередині команди	Групове обговорення проблемних ситуацій. Інтерактивні форми роботи. Перегляд відеоматеріалів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота. Моделювання комунікативних ситуацій	- уміє працювати в «команді»; - уміє адекватно оцінювати свої здібності, свій внесок у спільну діяльність; - уміє визнавати внесок інших у спільну роботу.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

60	Поняття субординації	Аналіз медіа текстів. Дебати. Дослідницька робота. Індивідуальна робота. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з медіапродукцією. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- має уявлення про систему (ієрархію) робочих відносин та роль у ній кожного працівника; - усвідомлює свою соціальну роль у цій системі; - володіє правилами субординації на робочому місці.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
61	Резерв			

Життєва компетентність:

Учень/учениця:

- має уявлення про формальне та неформальне спілкування;
- доречно використовує міміку та жести під час спілкування;
- будує розповідь, діалог на вказану тему;
- володіє етикетом спілкування;
- уміє ініціювати та підтримувати розмову;
- вміє слухати співрозмовника, знає правила демократичного спілкування;
- орієнтується в ситуації спілкування, дотримується основних правил;
- володіє різними формами звертання до співрозмовника;
- уміє доречно використовувати інтонацію;
- намагається толерантно розв'язувати конфлікти;
- знає основні способи виразити повагу, подяку;
- дотримується дистанцій спілкування відповідно до ситуації;
- знає основні методи і прийоми ефективної комунікації з клієнтами у професійній діяльності;
- уміє співпрацювати в команді;

- володіє правилами субординації на робочому місці.

13 клас

№	Орієнтовний зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані компетентності	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Формування загальної культури комунікації				
62	Невербальне спілкування: мова тіла та тембр голосу	Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольова гра. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота. Театралізована постановка.	- доречно використовує міміку та жести під час спілкування; - вміє «читати» міміку та жести комунікативного партнера; - імітує дії за зразком, за словесною інструкцією; - створює образ за прослуханим твором.	Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
63	Розвиток критичного мислення. Дискусія	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх	- аналізує, порівнює, оцінює інформацію з різних джерел; - бачить проблему, ставить запитання;	Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток

		ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Використання ІКТ. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дослідницька робота. Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Робота з таблицями і схемами.	- висуває припущення; - вступає в дискусію; - вміє відстоювати власну думку та поважати погляди інших.	уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал.
64	Критика як шанс почути іншу думку	Аналіз медіа текстів. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Дослідницька робота. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- знає правила критики, що не виходять за рамки толерантності та демократії, дотримується їх; - вміє адекватно приймати критику.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток

				мовленнєвих та комунікативних навичок.
65	Розвиток емоційного інтелекту. Емоції у спілкуванні	Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Творчі завдання. Читання та літературна робота.	- розрізняє емоції та ідентифікує їх; - намагається керувати своїми емоціями під час спілкування.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал.
66	Розвиток емпатії. Як виразити свої почуття?	Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Творчі завдання. Читання та літературна робота.	- розуміє почуття, потреби і проблеми інших людей; - уміє висловити це розуміння; - уміє зважати на почуття інших людей; - уміє допомагати та підтримувати.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях.

67	Мовленнєвий етикет	Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Читання та літературна робота.	- дотримується норм мовленнєвої поведінки, використовує у власному мовленні етикетні кліше: вітання, звертання, прохання, привітання, побажання, подяки тощо.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях.
68	Нетактовна і конфліктогенна інтонація	Комунікативний тренінг. Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій	- вирізняє конфліктогенну поведінку у спілкуванні; - знає способи послаблення\унікнення конфлікту у різних ситуаціях.	Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

69	Публічний етикет. Зауваження	Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Читання та літературна робота.	- знає правила публічної етики у професійній діяльності.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення.
70	Розмова на «важкі» теми (смерть, розлучення, хвороби тощо)	Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- вміє вирізнити «важкі» теми для розмови; - знає та дотримується правил толерантності у розмові на важкі теми.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток умінь орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного

				мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
71	Медіаграмотність	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Використання ІКТ. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією. Творчі завдання.	- демонструє здатність знаходити достовірну інформацію, корисні продукти і послуги; - знає, як визначити й отримати доступ до надійних джерел та відмовитися від неперевіраних ресурсів; - сприймає, слухає, розуміє інформацію в медіа текстах (світлина, журнали, презентації тощо); - приймає участь в обговоренні форми і змісту медіапродуктів; - висловлює власну думку з приводу прослуханих\переглянутих медіатекстів (світлина, відео, реклама, комп'ютерні ігри тощо);	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.

			- сприймає медіапродукти.	
72	Особисті кордони в робочому колективі	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- знає основні сфери особистих кордонів; - дотримується основних правил комунікації для зберігання власних кордонів у колективі.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
73	Особисті кордони у розмові з незнайомцем	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати.	- володіє основними правилами розмови з	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у

		Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	незнайомими людьми; - усвідомлює небезпеку при розмові з незнайомими людьми; - усвідомлює важливість особистого кордону у розмові з незнайомими людьми.	життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
74	Культура спілкування у соціальних мережах мобільних застосунках та	Використання ІКТ. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дослідницька робота. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.	- володіє основними правилами безпечного спілкування у соціальних мережах; - дотримується мережевого етикету; - усвідомлює небезпеку спілкування в соціальних мережах; - знає алгоритм дій у випадку протиправних дій щодо неї у	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

			соціальних мережах.	
75	Інтернет-листування	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дослідницька робота. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.	- володіє правилами безпеки та етикетом електронного спілкування.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
76	Реклама. Запис коротких рекламних розмовних відео. Структура рекламного відео	Використання гаджетів, застосунків, соціальних мереж. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд та створення відеоматеріалів. Робота з таблицями і схемами. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- має поняття про рекламу, її структуру, функції; - демонструє умінь складати та записувати рекламне відео про вид діяльності або виготовлену продукцію.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.

77	Інтерв'ю. Практична робота	Практична робота в парах. Інтерактивні форми роботи. Побудова діалогів. Робота з таблицями і схемами. Сюжетно-рольов а гра. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.. Читання та літературна робота.	- має уявлення про інтерв'ю як вид бесіди з метою отримання інформації на задану тему; - проводить коротке інтерв'ю .	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативни х навичок.
78	Створення театральних постановок	Фронтальна творча робота. Побудова діалогів. Робота з таблицями і схемами. Творчі завдання. Читання та літературна робота. Театралізована постановка.	- приймає участь у створенні театральних постановок; - усвідомлює свою роль та функції у постановці, активно співпрацює з іншими учасниками.	Розвиток пізнавальних процесів. Розвиток мовленнєвих та комунікативни х навичок.
79	Моделювання загальноприйнят их навичок спілкування. Практична робота	Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Побудова діалогів. Робота з медіапродукцією . Робота з таблицями і схемами. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок	- використову є загальноприйнят і етикетні норми у спілкуванні на задану тематику.	Розвиток уміння використовува ти змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток

		спілкування та комунікації. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота.		уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
80	Запис і запам'ятовування інформації різними способами	Інтерактивні форми роботи. Колективна творча робота. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації. Читання та літературна робота.	- знає та використовує технології ейдетики, мнемотехніки, піктограм тощо під час запам'ятовування інформації.	Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
81	Розпізнавання логотипів, символів та інформаційних знаків	Аналіз медіа текстів. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах. Використання ІКТ.	- розуміє призначення логотипів, символів та інформаційних знаків; - відшукує, називає та	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток

		Дослідницька робота. Колективна творча робота. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами.	розрізняє їх у середовищі.	критичного мислення.
Формування соціальної взаємодії				
82	Проблемні ситуації та їх розв'язок. Правила комунікації у стресових конфліктних ситуаціях	Комунікативний тренінг. Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій	- володіє способами конструктивного вирішення конфліктних ситуацій; - вміє попереджувати виникнення та ескалацію конфліктних ситуацій у повсякденному житті.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення.

				Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
83	Розбіжності в інтересах та поглядах. Важливість думки інших людей	Комунікативний тренінг. Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій	- усвідомлює право людини на свободу висловлення думки; - поважає думку інших людей, в т. ч. у випадку розбіжності в поглядах.	Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток умінь доводити правильність тверджень. Розвиток умінь орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
84	Маніпулятивні розмови. Способи відстояти свою думку	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Тренінг з розвитку навичок спілкування та	- усвідомлює важливість власної думки; - вирізняє маніпулятивні дії у спілкуванні; - знає способи уникнути позиції жертви під час маніпулятивних розмов.	Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток умінь доводити правильність тверджень. Розвиток

		комунікації. Читання та літературна робота.		уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
85	Осудливе ставлення до суспільства до негативних вчинків. Поняття обов'язку та відповідальності	Аналіз медіа текстів. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах (онлайн-тести, онлайн-вікторини тощо). Групове обговорення проблемних ситуацій. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Робота з дидактичними матеріалами, іграми. Читання та літературна робота.	- розуміє важливість наявності моральних якостей людини; - розуміє наслідки негативних вчинків; - усвідомлює поняття обов'язку; - усвідомлює відповідальність за власні вчинки.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення.
86	Адекватна реакція на асоціальні вчинки. Розв'язок суперечки,	Групове обговорення проблемних ситуацій. Читання та літературна	- оцінює власні та ситуативні вчинки;	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих

	справедливість, совісність, відповідальність	робота. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Робота з медіапродукцією . Творчі завдання. Тренінг з розвитку навичок спілкування та комунікації.	- розв'язує суперечки мирним шляхом; - володіє загальнолюдськими моральними якостями.	ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
87	Історія досягнень людини у науці, мистецтві, спорті (на вибір вчителя). Шляхи досягнення успіху	Дослідницька робота. Перегляд відеоматеріалів. Робота з медіапродукцією . Робота з таблицями і схемами. Творчі завдання. Усний журнал. Фронтальне опитування. Читання та літературна робота.	- розуміє значення знань, освіти, працелюбства в житті людини, в досягненні життєвих успіхів; - планує свою діяльність для досягнення конкретної мети; - наводить приклади досягнень відомих людей; - презентує власні успіхи та успіхи людей, з яких бере приклад.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією.
88	Культура діяльності: вміння планувати, організовувати	Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні	- визначає мету власної діяльності та складає план її виконання;	Розвиток уміння доводити правильність тверджень.

	свою працю, прагнення досягати позитивного результату в індивідуальній і спільній діяльності	форми роботи. Колективна творча робота. Робота з медіапродукцією. Робота з таблицями і схемами. Самостійна робота в зошиті/на індивідуальних картках з диференційованими завданнями. Творчі завдання. Усний журнал. Читання та літературна робота.	- визначає мету діяльності та основні етапи роботи; - реалізує визначений план; з допомогою вчителя оцінює здобутий результат.	Розвиток критичного мислення.
89	Булінг у колективі	Аналіз медіа текстів. Виконання інтерактивних вправ. Виконання вправ на електронних освітніх ресурсах. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дебати. Інтерактивні форми роботи. Моделювання ситуацій. Комунікативний тренінг	- володіє практичними навичками протидії булінгу у колективі.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток умінь використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток умінь доводити правильність тверджень. Розвиток умінь аналізувати навчальний матеріал. Розвиток

				уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення. Розвиток мовленнєвих та комунікативних навичок.
Розвиток професійних соціальних навиків				
90	Дотримання етичних норм морального і справедливого ділового спілкування	Групове обговорення проблемних ситуацій. Інтерактивні форми роботи. Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Перегляд відеоматеріалів.	- розуміє і пояснює значення ділового мовлення в житті людей, наводить приклади; - дотримується морально-етичних норм ділового спілкування.	Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток критичного мислення.
91	Особливості зовнішнього вигляду і поведінки працівника	Дебати. Групове обговорення проблемних ситуацій. Дослідницька робота. Інтерактивні форми роботи. Колективна творча робота.	- має уявлення про дрес-код; - розрізняє представників різних професій за зовнішнім виглядом і поведінкою,	Розвиток уміння аналізувати навчальний матеріал. Розвиток критичного мислення. Розвиток

		Обговорення змісту і форми медіапродуктів. Виготовлення тематичного лепбука	зокрема мовленнєвою; - вирізняє зовнішній вигляд і мовленнєву поведінку працівника обраної ним\нею професії.	уміння працювати за зразком
92	Протидія соціальному тиску і дискримінації	Дебати. Аналіз медіа текстів. Інтерактивні форми роботи. Колективна творча робота. Моделювання ситуацій. Перегляд відеоматеріалів. Пошуково-дослідницька робота. Виготовлення тематичного лепбука	- володіє навичками протидії дискримінації за статевими, віковими, етнічними, культурними ознаками, віросповіданням, ознаками відсутності/наявності інвалідності тощо.	Поповнення словникового запасу професійною термінологією. Розвиток уміння використовувати змодельовані ситуації у життєвих ситуаціях. Розвиток уміння доводити правильність тверджень. Розвиток уміння орієнтуватися у різних способах розв'язання проблемних комунікативних ситуацій. Розвиток критичного мислення.
93	Резерв			
Життєва компетентність: <i>Учень/учениця:</i> - доречно використовує міміку та жести під час спілкування; - вміє відстоювати власну думку та поважати погляди інших;				

- знає правила критики, що не виходять за рамки толерантності та демократії;
- розрізняє емоції, намагається керувати своїми емоціями під час спілкування;
- дотримується норм мовленнєвої поведінки, використовує етикетні кліше;
- знає, як визначити й отримати доступ до надійних джерел інформації; сприймає, розуміє, висловлює власну думку з приводу прослуханих\переглянутих медіатекстів;
- дотримується правил зберігання власних кордонів у спілкуванні;
- дотримується мережевого етикету;
- демонструє уміння складати та записувати рекламне відео про вид діяльності або виготовлену продукцію;
- проводить коротке інтерв'ю;
- приймає участь у створенні театральних постановок;
- розуміє призначення логотипів, символів та інформаційних знаків;
- володіє способами конструктивного вирішення конфліктних ситуацій;
- вирізняє маніпулятивні дії у спілкуванні;
- усвідомлює відповідальність за власні вчинки;
- планує свою діяльність для досягнення конкретної мети;
- володіє практичними навичками протидії дискримінації та булінгу;
- дотримується морально-етичних норм ділового спілкування;
- має уявлення про дрес-код та зовнішній вигляд працівника.

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Оцінювання результатів навчання учнів в рамках вивчення курсу «Формування культури комунікації та соціальної взаємодії» проводиться з урахуванням вимог Міністерства освіти і науки України та орієнтоване на визначення рівня сформованості комунікативних навичок та навичок соціальної взаємодії учнів.

Під час оцінювання враховуються наступні аспекти:

1. Практичні навички комунікації: уміння висловлювати думки, слухати інших, ставити запитання, виявляти емпатію, ініціювати та підтримувати діалог в різних ситуаціях.
2. Вміння будувати позитивні відносини: здатність встановлювати контакт з іншими людьми, розуміти їхні потреби та дотримуватися принципів взаємоповаги та співпраці.

3. Комунікативна культура: доречність використання вербальних та невербальних засобів спілкування, уміння керувати емоціями у різних комунікативних ситуаціях.
4. Аналіз та рефлексія: здатність аналізувати власну комунікативну діяльність, рефлексувати над помилками та шляхами їх усунення, а також виявлення бажання до саморозвитку.